

TFL Glasnik

Današnji gost rubrike Pogovor je gospod **Darko Končan**, davčni svetovalec, ki je bil v svoji karieri tudi državni sekretar na ministrstvu za finance, generalni sekretar Zbornice davčnih svetovalcev ter svetovalec bivšega predsednika vlade.

»Zadnji letni kongres davčnih svetovalcev se je zgodil tri dni pred volitvami. Ko smo poslušali prve besede kandidatov, smo se držali za glave, kaj smo poslušali. Ne želim nikogar posebej omenjati, pozitivno pa nikogar ne morem izpostaviti. Prišel sem na idejo, ki so jo kolegi podprli, naj tiste, za katere je kazalo, da so lahko kandidati za finančne ministre, izzovemo. Organizirali smo 'soočenje' pred kamerami in novinarji. Sprva stranke niso kazale interesa za to, ko pa smo jim omenili, kakšne nesmisle imajo v predvolilnih programih, so se vse odzvale. In zgodila se je zelo zanimiva strokovna razprava«, je med drugim povedal naš gost. Vabljeni k branju!

Fizične osebe, ki opravljajo neodvisno samostojno dejavnost in ugotavljajo davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, morajo svoje davčne obračune za leto 2011 oddati do konca marca 2012. Naj spomnimo, da opravljanje dejavnosti, skladno z določili 46. člena Zakona o dohodnini, pomeni opravljanje vsake podjetniške, kmetijske ali gozdne dejavnosti, poklicne dejavnosti ali druge neodvisne samostojne dejavnosti, vključno z izkoriščanjem premoženja in premoženjskih pravic. V današnji temi tedna bomo na kratko povzeli osnovna pravila priprave obračuna akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti.

Pogovor

Darko Končan: Davčna kultura v osnovnih šolah

Darko Končan, univ. dipl. ekonomist, je davčni svetovalec v družbi EXPERT d.o.o. Celje.

TFL Glasnik:

Vaše življenje zaznamujejo davki, bili ste državni sekretar na ministrstvu za finance, generalni sekretar Zbornice davčnih svetovalcev, svetovali ste predsedniku prejšnje vlade, predvsem pa ste davčni svetovalec. Delujete tudi v širšem prostoru in me zanima, na kaj ste posebej ponosni, kje vidite svoj največji prispevek?

Darko Končan:

Najprej bi povedal, da si nikoli nisem mislil, da se bom ukvarjal z davki. Še na gimnaziji v Celju me je privlačil mednarodni marketing in sem si po diplomi želel delati v Zlatarni ali v Topru. Obe blagovni znamki, ki sta imeli v Jugoslaviji izredno ceno sta skorajda propadli. Danes z velikim veseljem in ponosom, čeprav nimam nikakršnih zaslug, ugotavljam, da se Zlatarna Celje pod novim zasebnim vodstvom razvija naprej. Pa tudi Toprova blagovna znamka se, čeprav ne šivajo v Celju, pojavlja ne le v Sloveniji temveč tudi po svetu. Kar toplo mi je pri srcu, ker so ljudje v Topru, recimo, še v socialističnem času imeli izredno sodobne ideje. Saj so bili prva tovarna v Evropi, ki je

izdelovala deske za surfanje na vodi. In Zlatarna Celje je bila v tistem času največja tovarna nakita v Evropi.

Bil sem edini štipendist Zlatarne Celje, ki sem v tovarni tudi delal in ko sem prišel z idejo za sodobni mednarodni marketing, so mi vedno rekli, da sem še premlad. Leta 1990 sem v Zlatarni vodil posebno namensko proizvodnjo, ko smo v času osamosvajanja v resnici v ozadju kreirali slovenski denar. Takrat sem si omislil »Zlato borzo«, ki je po hudih prepirih z ljubljansko borzo začela delovati. Mislili so, da to ne bo šlo in šele ko je Draško Veselinovič prišel z ekipo v Celje, je začela v okviru Ljubljanske borze delovati tudi zlata borza.

Ponosen sem, da je v okviru Zlate borze veljalo trdno načelo: moja beseda je moja obveza. Nihče se ni opeknel, nihče ni nikogar opetnajstil, kljub velikim vrednostim na borzi. To je poteza, ki je nastala iz nekega kljubovanja, bila je podprta z znanjem in ni vzniknila v Ljubljani. Vzporedno sem iskal svojo pot. Zlatarna Celje je zabredla v krizo, zlato je imelo nekaj let zapored zgodovinsko najnižje cene. Tako sem leta 1991, ko smo uvedli nov davčni sistem, videl nekaj privlačnega in nas je nekaj na različnih koncih (Biserka Ošljaj, Ivan Simič, Simona Štravs in drugi) začelo podobno razmišljati. In ko je Biserka Ošljaj dala pobudo, smo bili v hipu vsi pri njej.

Ko sem ustanovil svojo firmo, sem se prvi naročil na [revijo Denar](#), ki je zdaj praznovala 20-letnico in je moji firmi, kot prvemu naročniku, podelila posebno priznanje. Bilo je to čisto novo področje, ki je bilo povezano z davki, česar nisem najbolje obvladoval, vendar sem z nekaj mlajšimi sodelavci začel - spet tam v nekem Celju - nekaj graditi. To poudarjam zato, ker če si bil v Celju, Mariboru ali Kopru, nisi pomenil nič. Lahko si ne vem kaj počel. Leta 1986, recimo, sem bil stalni sodni izvedenec za finance, borzo, vrednostne papirje in davke.

TFL Glasnik:

Vendarle ste morali čez čas v Ljubljano. Se res vse dogaja samo v prestolnici?

Darko Končan:

Ni se dalo narediti nič. Poklicala me je Alenka Podbevšek in me vprašala, ali bi bil pripravljen priti v Ljubljano voditi oddelek davčnega svetovanja. Sprejel sem izziv in to se je izkazalo, kot prava odločitev. Potem si bil tudi za Celje nekdo, ker si prišel iz Ljubljane. In to je ta naša zaplankanost. Še danes se tako gleda. Res se je Ljubljana razvila, a zdaj bi se morala razviti vsa Slovenija, vsa Slovenija bi morala postati kot Ljubljana. Saj smo eno veliko mesto - kot Singapur, ki je država in mesto.

TFL Glasnik:

Če se vrneva k davkom, bi vas vprašala: nova vlada je začela z delom, priljubljena tema je davčna reforma. Katere tri ukrepe bi predlagali vladi na področju davkov?

Darko Končan:

Zaradi razumevanja mojega odgovora, bi rad uvodoma nekaj pojasnil. Zadnji letni kongres davčnih svetovalcev se je zgodil tri dni pred volitvami. Ko smo poslušali prve besede kandidatov, smo se držali za glave, kaj smo poslušali. Ne želim nikogar posebej omenjati, pozitivno pa nikogar ne morem izpostaviti. Prišel sem na idejo, ki so jo kolegi podprli, naj tiste, za katere je kazalo, da so lahko kandidati za finančne ministre, izzovemo. Organizirali smo 'soočenje' pred kamerami in novinarji. Sprva stranke niso kazale interesa za to, ko pa smo jim omenili, kakšne nesmisle imajo v predvolilnih programih, so se vse odzvale. In zgodila se je zelo zanimiva strokovna razprava.

TFL Glasnik:

Kaj ste jim kot strokovnjaki predlagali?

Darko Končan:

Dejali smo jim, da v prihodnjem obdobju sploh ne bo pomemben predsednik vlade, temveč 'minister Gregor' iz Levstikove povesti. Ta bo imel in bo moral imeti škarje in platno v svojih rokah. Moral bo združiti finančno funkcijo na ta način, da jo vzame iz ministrstev. Veste, kot bivši državni sekretar dobro vem, kako je denar razmetan okoli, kako se sredstva po resorjih neracionalno trošijo.

V programu Janeza Šušteršiča to do neke mere vidim. Ni skrivnost, da sva se ogromno pogovarjala. Res je, da ne bo šlo brez povišanja nekaterih davkov, vendar v prvi vrsti moramo racionalizirati porabo. In v tem se nekoliko razlikujeva, ker je bil dosledno proti zviševanju DDV. Davčni svetovalci smo zvišanje DDV zagovarjali, Šušteršič pa je, ko je razumel, v čem se razhajamo, dejal, da ne kani zviševati DDV takoj. Bomo najprej zmanjšali porabo, je dejal.

Druga naloga je zaostritev davčne discipline, tretja naloga, o kateri sprašujete, ni vezana neposredno na davke, temveč na delovanje vlade. V mislih imam managersko funkcijo ministrov, ki ne morejo delovati, če minister nima kompetenc. Seveda pod strogim nadzorstvom. Zato je tretja stvar, ki bi jo in sem jo že predlagal: vsak minister, vsak direktor direktorata naj ima svoj budžet in naj ima proste roke za nagrajevanje, saj odgovarja za učinkovitost.

Prepričan sem, da brez vsega tega in seveda, še česa, lahko Sloveniji pomaga le čudež. Ko sem to govoril spomladi lani, je bilo to govorjenje zelo krivoverno. Že poleti so me spraševali, kaj sem hotel povedati in sem razložil, da mi ne znamo vladati sami sebi. Ne znamo stopiti skupaj. Kaj se je zgodilo v začetku septembra, ko sem govoril z Radom Genorinom, človekom, ki je pripeljal največ denarja v Slovenijo in je bil v vseh vladah desna roka zunanjega ministra? Vprašal me je, kako je v Sloveniji in sem mu rekel, da se nam mora prikazati Marija Terezija, da nam ne bodo pomagale nobene izredne volitve. Ostrmel sem, ko mi je dejal, da se tudi po hodnikih v Bruslju govori o protektoratu nad Slovenijo. Seveda ne jemati tega dobesedno - se pač ne znamo samodisciplinirati.

TFL Glasnik:

Znano je, da znaša DDV v strukturi davčni prihodkov daleč največ (40%). Govori se, pogosto na pamet, naj povečamo stopnjo, vendar me zanima, ali se vam zdi, da je povečanje DDV pravilni ukrep? Na tem področju lahko še marsikaj uredimo. In ne nazadnje, kaj pravijo številke?

Darko Končan:

Ko sem prej omenil navidezno razhajanje s Šušteršičem in ko sva potem govorila ter si dopisovala, sva prišla do iste stične točke. Ne povišanje DDV samo po sebi, ker bi to prineslo več denarja v proračun. Povišanje DDV, kot enega najmanj bolečih ukrepov na fiskalni strani, če na desni strani, na strani odhodkov začneš izvajati temeljito racionalizacijo. Ne gre torej za licitiranje, kdo je za in kdo ne - eno z drugim.

V okviru tega bi omenil še socialne transferje. Že kot državni sekretar sem videl, da ima Slovenija relativno daleč najmočnejše socialne transferje. Ne glede na sindikate, ne glede na zakona, predlagam, da za čas krize socialne transferje izrecno omejimo na družinske razmere. Da tudi tistim, ki so ostali brez dela, ne daš ničesar, če ne bodo vsaj nekaj vrnilo družbi. Ne pa da zgolj hodijo žigosati potrdila o iskanju službe. Naj opravijo vsaj 20 ur družbeno koristnega dela. Da bo tistih 200 ali 300 evrov, ki jim jih da država, nekaj vrednih.

TFL Glasnik:

Kateri segmenti v davčnem sistemu kot celoti se vam zdijo najbolj krivični? Katere bi vi drugače izpeljali?

Darko Končan:

Naš davčni sistem je zelo sodoben, konkurenčen in primerljiv.

TFL Glasnik:
Tudi dohodnina?

Darko Končan:

Tudi, vendar pri njej bi govoril o razredih. Socialni prispevki pa so tisti, ki nas pri stroških dela postavljajo v sam vrh. Vendar v koalicijski pogodbi piše, da prevoza na delo in regres za prehrano ne bosta več prosta obdavčitve. Kaj smo dosegli, če bo šlo to nazaj v dohodnino? Torej bo šlo iz bremena države na pleče delodajalcev. Ali je to pametno ali ne, ne vem. Iz narodno gospodarskega vidika ima to enak učinek, vendar proračun profitira nekaj več.

Strinjam pa se s socialno kapico - kdor plačuje več, mora več dobiti. Vendar bodo številke o tem, kako to narediti, zelo hude. V zvezi z dohodnino pa moramo vedeti, da nimamo primerjalnih vrednosti glede na različne vstopne razrede. Torej ne zviševati, temveč spremeniti vstopne razrede. Pa še to postopoma in nikakor s floskulami: bomo zmanjšali dohodnino. Ne vem, kateremu ministru Gregorju bi se izšla takšna formula.

TFL Glasnik:

In še zadnje vprašanje. Znano je, da se davki slabo pobirajo in velja ocena, da je četrtnina (10 milijard) družbenega proizvoda neobdavčena. Kako bi po vašem lahko povečali nadzor?

Darko Končan:

Med evropskimi državami imamo najmanj razvito davčno kulturo. To je katastrofa, drugje namreč že otrokom pojasnjujejo, zakaj starša plačujeta davke. Če povečamo represijo bomo samo nekaj prispevali. Ključno je, da bistveno kadrovsko okrepimo davčno upravo. In ne na zadnje, na davčni svetovalcih je naloga, da pomagajo ljudem, da optimizirajo svoje davčne obveznosti v okviru zakona in morale, na pa, da pomagamo utajevati davke. Dejstvo je namreč, da se pri nas ne pobere ogromno davka - ne samo skozi sivo ekonomijo. Ocena je, da znašajo davčne utaje okrog 250 milijonov letno. Sam bi kot direktor davčne uprave izrecno zahteval strokovno in kadrovsko okrepitev.

Pogovarjala se je: Zlata Tavčar